

ELS CRÍTICS

literatura

JOSEP GRAS

Douglas Stuart (Glasgow, 1976) ha escrit una ambiciosa novel·la autobiogràfica, amb la voluntat de recuperar la seva infància i dotar de corporeïtat l'empremta del trauma viscut: la mare alcohòlica que no es va deixar estimar i una forta homofòbia social. Un triomf de la perseverança, malgrat la dificultat de caminar entre les runes.

Vides esfondrades

La història d'en Shuggie Bain

DOUGLAS STUART

Traducció de Núria Busquet Molist
Barcelona, 2021
Edicions de 1984
576 pàgines

Quan Douglas Stuart descriu els barris pobres de Glasgow, els blocs de pisos de façanes grises amb patis bruts, on alguns nens juguen com figures que ja formen part d'aquest paisatge desolat, ho fa amb el traç precís de qui ha crescut en uns paratges que amaguen, malgrat la misèria i la brutalitat quotidianes de l'entorn, una estranya fascinació. El lector pot completar la composició visual dels escenaris urbans on transcorre la infància d'en Shuggie amb les magnífiques estampes de la ciutat que va fotografiar Raymond Depardon durant els anys 80 (*Glasgow*, Éditions du Seuil, 2016), llibre que Stuart va tenir sempre a prop mentre escrivia *La història d'en Shuggie Bain*, tal com ell mateix ha reconegut a les entrevistes, i que es pot visitar en línia a l'espai que li dedica l'agència Magnum. La geografia íntima de l'autor sorgeix a cada línia d'aquesta commovedora història, escrita amb una prosa meticulosa i enormement expressiva.

El títol que ara comentem i que va guanyar el 2020 el prestigiós Premi Booker —i que va situar a primera línia de

l'actualitat literària el fins llavors més conegut com a dissenyador de moda—, és una novel·la autobiogràfica. L'escriptor hi explica la turmentada relació del nen Shuggie amb la seva mare alcohòlica, a la metròpolis escocesa de la dècada dels 80. Castigada per les polítiques tatcheristes, el Glasgow on es va criar Stuart —el suburbi miner de Pithead, el districte obrer de Sighthill...— era un gran cau devastat per la pobresa, la mesquinesa social i una inhumanitat encastada al si de moltes famílies.

La seva era una d'aquestes. A la ficció, en Shuggie lluita perquè l'Agnes —sense feina, blegada al rol de mestressa de casa que els dos marits successius li han imposat, abandonada per l'últim, maltractada pels homes que coneix i amb tres fills per pujar— pugui superar la seva addicció i dur una vida digna, estimant-se a si mateixa, fent-se respectar per un veïnatge que s'acarnissa amb la seva vulnerabilitat. La realitat que va marcar la infantesa d'Stuart també va ser aquesta, i el tràgic desenllaç, el mateix que a la novel·la.

El personatge del nen mal vist pel seu posat efeminat —“marieta de mer-

da” és anomenat sovint tant pels altres nois i noies com pels adults amb qui es relaciona, mestres inclosos— i per una manera de parlar que els altres consideren estranya, així com el de la mare sempre inestable, dominada per una visceralitat feta de dolor i d’humiliacions contínues, centren en tot moment el desenvolupament de la història: “Una història d’amor entre una mare i el seu fill” al capdavant, segons l’autor. Stuart va patir l’homofòbia agressiva del seu entorn familiar i social fins a ben entrada l’adolescència.

Un dels mèrits més destacats d’aquesta obra rau en la capacitat de mantenir l’interès del lector al llarg de les gairebé sis-centes pàgines que presenta l’edició catalana. Stuart ha escrit un relat intens, amb un estil més proper al de la narrativa del segle XIX (Hardy, Dickens...) que no pas al de les novel·les actuals. L’escriptor escocès construeix minuciosament escenes de la quotidianitat de l’Agnes i d’en Shuggie, junts o cada un d’ells amb altres personatges —amb en Leek i Catherine, els germans; amb el pare, Shug; entre l’Agnes i altres dones, bevent, discutint...; tots ells sumits en un abisme d’ira i de dolor—, en què la narració dels fets i d’accions aparentment irrelevants, l’evolució dels diàlegs i les acotacions que els acompanyen esdevenen simplement magistrals.

El tortuós periple d’en Shuggie al costat de la seva mare i d’uns germans que, impotents i farts del panorama que hi ha a casa, acaben marxant i fent la seva, passa per diferents domicilis (South Side, East End..., cinc en total), que Stuart fa servir per estructurar el relat. Aquest s’obre i es tanca l’any 1992, quan en Shuggie ja és un adolescent que ha de continuar tot sol, ara sí, el seu propi camí. Els moments d’insuportable desconsol, en la solitud de les quatre parets empestades de fum i de l’agror de la cervesa calenta, veient la mare borratxa que fuig d’ell i d’ella mateixa en un taxi, o les hores interminables bregant per desempallegar-se de l’escòria —literalment, físicament— dels voltants de la barriada minera de Pithead..., tot queda enrere (però també a dins seu). Els capítols intermedis situen aquests i altres episodis el 1981, 1982 i 1989, en plena voràgine autodestructiva.

Finalment, s’albira un futur incert però esperançador per a en Shuggie, malgrat les runes d’una vida esfondrada. L’escriptor en recull les restes esmicolades. Douglas Stuart ha dedicat

deu anys a reconstruir-les, mitjançant l’escriptura: “La ficció us permet controlar una situació que potser no controlaríeu a la vida real”, afirma convençut del poder guaridor de la literatura.

TOTS ELS COLORS DEL BLANC

de FERRAN JOANMIQUEL
Premi Octubre Pere Capellà
de Teatre 2020

NOVETATS 3i4

Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a **Facebook** i **Twitter**

Visita la nostra botiga virtual en www.tresiquatre.cat